

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2024-05-27

Diarienummer
PBN 2023-001851

Handläggare
Sebastian Nordman

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Detaljplan för Del av Bälinge-Ekeby 1:3

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledning av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

---

¹ Undantaget gäller om detaljplanen endast är till för att tillgodose totalförsvarets eller räddningstjänstens behov.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10-13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller spårväg. För fler exempel, se Boverkets webbsida.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

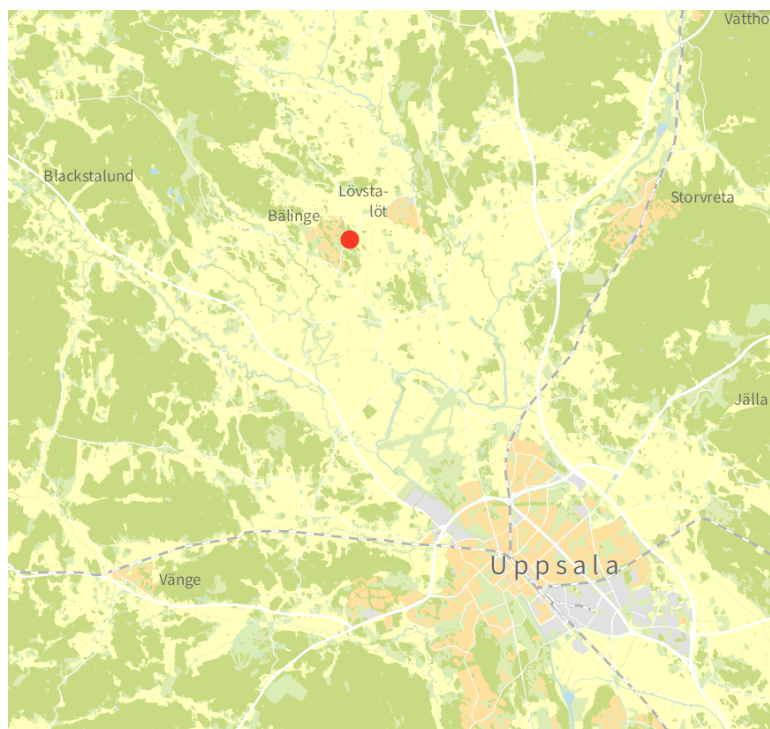
Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

Planuppdraget

Detaljplanen syftar till att möjliggöra en ny grundskola (f – 9), inklusive matsal, kök, idrottshall, fritidsklubb och fritidsgård på en del av Bälinge-Ekeby 1:3. En förväntad befolkningsökning i Bälinge och Lövstalöt ger upphov till ett ökat behov av kommunal service, däribland fler skolplatser. Detaljplanen möjliggör för uppförande av skolan som kan inrymma 780 elever.

Detaljplanen tar höjd för att det minst ska finnas 15 000 kvadratmeter friyta inom skolområdet, vilket är i linje med Uppsala kommuns *Riktlinje för utemiljöns yta och kvalitet vid förskola och grundskola (KSN-2020-02088)*. Planområdet ligger i anslutning till naturmark vilket kompletterar den egna skolgården.

I projektförslaget är verksamheten uppdelad i två huvudsakliga byggnadsvolymer, en skolbyggnad och en idrottshall. Planområdet utgörs till stor del av grönytor, jordbruksmark och en grusplan. Det finns flera siktlinjer ut mot den omgivande landsbygden som förhöjer upplevelsen av landskapet. I den norra delen av planområdet finns den befintliga bebyggelsen samlad. Den utgörs av två lador och en tryckstegringsstation. På fastigheten finns det även en befintlig telemast.

Karta 1: Planområdets lokalisering i förhållande till närliggande tätorter. Planområdet är markerat med röd prick.

Karta 2: Planområdets preliminära avgränsning markerat i rött.

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då:

- En grusplan samt natur- och jordbruksmark omvandlas till skolområde med tillhörande byggnader, skolgård och infrastruktur.

Planförslaget innebär en ökad exploateringsgrad: Ja

Är föreslagen markanvändning förenlig med gällande översiktsplan:²: Ja

Planförslaget ingår i planprogram, fördjupad översiktsplan eller liknande, där miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning redan genomförts: Nej

---

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företrädare ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning".

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftförhållanden eller genom att fördela resurser	Detaljplanen möjliggör för skola med kompletterande funktioner. Detaljplanen bedöms inte möjliggöra för en verksamhet som kan ha en betydande påverkan på mark och vatten.
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför	Detaljplanen bedöms inte påverka möjligheten att genomföra andra planer eller program i området utifrån de miljöeffekter som uppstår.
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller	Detaljplanen bedöms bidra till en resuserseffektiv planering utifrån tillgång till kollektivtrafik, service, infrastruktur samt vatten- och avloppsförsörjning. I anslutning till planområdet pågår det en planprocess för bostäder, vilket tillsammans med placeringen i tätortsnära läge ger en närhet till skolgång för de barn som bor i området. Att skolbarn kan ta sig till skolan till fots eller med cykel är positivt, särskilt om det ersätter transport med bil.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen	Detaljplanen bedöms inte medföra hinder för att miljölagstiftningen ska kunna följas.

Platsen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9.

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående: Dagvattenstråk Grönt stråk Viktigt grundvattenavsnitt Stort naturområde Grönområde Vattenförekomster vattendrag Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)?	Nej	
Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?	Ja	Berörs av riksintresse för Totalförsvarets militära del. Regleras i plankartan.
Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?	Ja	Planområdet består till stor del av jordbruksmark.
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Ja	Inom planområden finns det enligt den naturvärdesinventering som tagits fram av Väg och miljö finns det 18 objekt som omfattas av det generella biotopsskyddet. 16 av objekten utgörs av odlingsrösen. Odlingsrösen kommer att påverkas vid

³ Välj alternativet eventuellt ifall ytterligare utredning krävs för att besvara frågan

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
		utgrävning av fornlämningar och anläggning av skolgård. Utöver det finns även två diken som uppfyller definitionen av småvatten i jordbruksmark. Det finns även ett ytterligare dike som potentiellt kan omfattas av det generella biotopskyddet. Dispens från biotopskyddet behöver sökas och kompensationsåtgärder vidtas.
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Nej	
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Ja	Inom planområdet finns gullviva, vilken är fridlyst. Det finns även indikationer på att spillkråkor kan ha häckningsområden söder om planområdet.
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten (Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt, 2023).	Nej	
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Ja	Inom planområdet finns flera fornlämningar. Identifierade arkeologiska objekt utgörs av två boplatser, en hög och en fornlämningsliknande lämning.
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Ja	Vid marktekniskundersökning identifierades en markförorening i form av kobolot. Behöver saneras. Höga objekt (Försvarmakten), regleras i plankartan.

Påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 3, 6.

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen;

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
<p>Finns risk för påverkan på naturvärden, gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?</p>		<p>Risk för viss negativ påverkan för naturvärden inom planområdet.</p> <p>I planområdet finns det två naturvärdesbiotoper med naturvärdesklass 4 – <i>visst naturvärde</i>. I båda naturvärdesbiotoperna finns det odlingsrösen som omfattas av det generella biotopskyddet. Det finns även diken som omfattas av det generella biotopskyddet. Biotoperna kommer att påverkas vid utgrävning av fornlämningar och vid anläggning av byggnader, infrastruktur och skolgård. Dispens behöver sökas och kompensationsåtgärder utföras.</p> <p>Planområdet angränsar även till en skogsdunge som utgör en naturvärdesbiotop med naturvärdesklass 4 – <i>visst naturvärde</i>.</p> <p>Inom planområdet finns gullviva, ask, riddarsporre och brudbröd, vilka kommer påverkas vid ett genomförande av detaljplanen. Det finns även ytor som är mycket lämpliga livsmiljöer för skogsödda och huggorm.</p>	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
<p>Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv?</p>	<p>Positiv påverkan, planområdet hyser inte några utpekade rekreativa värden idag. Detaljplanen medför och skapar möjlighet att förbättra kopplingarna i östra Bälinge med tillhörande grönområden.</p>		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
<p>Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden?</p>			<p>Risk för stor negativ påverkan på kulturmiljövärden.</p> <p>Planområdet ligger inom ett område med utpekade kulturmiljövärden.</p> <p>Planförslagets påverkan på kulturmiljön behöver utredas.</p> <p>Inom planområdet finns en stor mängd fornlämningar. Fornlämningarna har utretts i en arkeologisk förundersökning.</p> <p>För att möjliggöra bebyggelsen behöver fornlämningarna inom planområdet grävas ut och avlägsnas från platsen. Vilket innebär en stor negativ påverkan på kulturmiljön.</p>

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på landskapsbild ?		<p>Risk för viss negativ påverkan på landskapsbilden. Stora delar av planområdet är obebyggt. Ny bebyggelse kommer påverka landskapsbilden och siktlinjerna i området eftersom de uppförs på en öppen markyta mot ett öppet landskap. Bebyggelsen avgränsas och placeras innanför åkerholmar och skog, vilket minskar bebyggelsens påverkan på det öppna slättlandskapet. Påverkan på landskapsbilden bedöms inte vara betydande. Bebyggelsens höjd regleras med en bestämmelse om högsta nockhöjd.</p>	
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljö kvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?	Ingen påverkan. Planområdet ligger inte inom vattenskyddsområde eller Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljö kvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?		Risk för viss negativ påverkan. Ökad andel hårdgjorda ytor kan öka föroreningsbelastningen på recipienten om inga åtgärder vidtas. Detaljplanen kan bidra till minskad föroreningsbelastning på recipienten eftersom förorenad mark saneras och förbättrade dagvattenåtgärder kommer att vidtas.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall	Ingen påverkan. Planområdet bedöms inte riskera att översvämmas i framtiden.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred	Ingen påverkan. Inom planområdet bedöms det inte förekomma risker gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark	Positiv påverkan. Inom planområdet finns halter av kobolt som överskrider riktvärdena för känslig markanvändning. Vid planens genomförande kommer berörda markytor att saneras.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp	Ingen påverkan. Bedöms inte bidra till risk för utsläpp.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion	Ingen påverkan. Planområdet ligger inte i anslutning till rekommenderad färdväg för farligt gods.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetisk a fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning.		Risk för viss negativ påverkan. På fastigheten finns det idag en basstation för mobiltelefoni. Om basstationen ska finnas kvar inom skolområdet behöver det fastställas att Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärden inte överskrids.	
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera (Miljökvalitetsnormer buller)		Risk för viss negativ påverkan. Planområdet ligger i anslutning till två trafikerade vägar. Naturvårdsverkets angivna riktvärden för buller på skolgård ska uppnås. Påverkan från buller behöver fastställas i en bullerutredning. Om bullervärden överskrider Naturvårdsverkets riktlinjer ska åtgärder föreslås.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera.	Ingen påverkan.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet (Miljökvalitetsnormer luft)	Ingen påverkan. Planområdet ligger i anslutning till trafikverkade vägar men det skapas ingen smal gatusektion.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)	Ingen påverkan.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera.	Ingen påverkan.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera.	Ingen påverkan.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
<p>Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?</p>		<p>Risk för viss negativ påverkan eftersom planområdet i dagsläget består av mark som kan binda koldioxid. Ett genomförande av detaljplanen innebära betydligt mer hårdgjorda ytor och byggnader.</p> <p>Planområdet har lokalisering med närhet till bostadsområden, kollektivtrafik samt gång- och cykelstråk, vilket ger förutsättningar för ett hållbart resande.</p> <p>En ändrad markanvändning av det här slaget kan bidra till en ökad alstring av trafik eftersom planområdet i dagsläget inte har någon publik användning. En sådan alstring bedöms inte vara i en sådan nivå som kan medföra en påverkan på klimatet.</p>	

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 4, 5.

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Eventuellt	Ett genomförande av detaljplanen medför att områden medför risk för negativ påverkan på naturvärden, kulturmiljövärden, landskapsbild och ytvatten (MKN). Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra några stora negativa konsekvenser som motiverar ett beslut om betydande miljöpåverkan och behov av miljökonsekvensbeskrivning.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?	Ja	Miljöeffekterna som uppstår med den nya bebyggelsen är i stort bestående.
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Eventuellt	Om odlingsrösen och diken tas i anspråk för skolgård kan det vara aktuellt med kompensationsåtgärder.
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ⁴ , ge upphov till kumulativa negativa effekter ⁵ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?	Nej	Ett genomförande av detaljplanen tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen bedöms i sin helhet inte ge upphov till negativa kumulativa effekter.

⁴ Som styrs av andra planer och program

⁵ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan

Samlad bedömning

Detaljplanens genomförande innebär att tidigare obebyggd mark tas i anspråk för bebyggelse. Detaljplanen kan med föra risk för viss negativ påverkan på naturvärden, landskapsbilden, strålning, ytvatten och buller. Detaljplanen kan med föra risk för stor negativ påverkan på kulturmiljövärden. Detaljplanen påverkar inte några riksintresen negativt.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av detaljplan för del av Bälunge-Ekeby 1:3 inte kan antas med föra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen